

Creences Perseguides

El Dret d'asil
en les Persecucions
per motius religiosos

Comissió Catalana
d'Ajuda al Refugiat

CEAR

18 fotografies

Publicació: Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat
Elaborat per: Estel.la Pareja
Coordinació: Àgata Sol / Anna Figueras
Disseny: Morivati
Impressió: Eco-reciclat
2008

Index

Introducció

1. El reconeixement al dret a la llibertat de pensament, consciència i religió
 - 1.1 Sistema Universal
 - 1.2 Sistemes Regionals
 - 1.2.1 Sistema Europeu
 - 2.2.2 Sistema Interamericà
 - 3.2.3 Sistema Africà
2. El contingut al dret a la llibertat de pensament, consciència i religió universalment reconegut
3. El reconeixement de les persecucions per motius religiosos en el Conveni de Ginebra sobre refugiats i en el Protocol de Nova York
 - 3.1 Definició del terme religió
 - 3.2 La dificultat de determinar què és una persecució
 - 3.2.1 Totes les coercions constitueixen persecució?
 - 3.2.2 La definició de persecució en la normativa europea
 - 3.3 La coexistència de diferents motius de persecució
 - 3.3.1 El gènere
 - 3.3.2 L'ètnia i la identitat
4. Els agents de persecució
 - 4.1 L'Estat
 - 4.2 Persecucions socials i interreligioses
 - 4.3 Persecucions intrareligioses

5. Formes de persecució religiosa

6. La violència per motius religiosos

- Federació Russa
- Bielorússia
- Pakistan
- Uzbekistan
- Índia
- República Popular de la Xina
- Eritrea
- Egipte

7. La situació a l'Estat espanyol

7.1 Les xifres

7.2 L'accés al procediment

7.3 Alguns dels casos de persecució religiosa amb els que hem treballat

8. Conclusions i recomanacions

9. Bibliografia

10. Webgrafia

Introducció

Un refugiad és una persona que s'ha vist abocada a emprendre un desplaçament forçós del seu país per haver patit, o per tenir risc de patir, greus violacions dels drets humans. Persones que a causa de la descomposició de les estructures democràtiques, la proliferació d'agents no estatals perseguïdors, la diversitat de modes de criminalitat, els problemes econòmics, la guerra i altres formes de persecució als seus països d'origen i, en definitiva, de la persecució i la violació sistemàtica dels drets humans, són obligades a fugir.

És tradicional vincular el terme refugiad amb la situació de l'activista polític perseguït. Aquesta visió generalitzada, que evidentment queda recollida a la Convenció de Ginebra, fa oblidar massa sovint que les causes que generen grans èxodes de refugiats són molt variades. Existeixen refugiats que es veuen abocats a emprendre un desplaçament forçós a causa de persecucions per creences religioses, persones que fugen d'un conflicte o d'una situació engendrada per una guerra, desertors de guerra, persones desplaçades a l'interior del seu país, dones perseguïdes per qüestions de gènere (violència sexual, domèstica i familiar, la manca de la protecció de l'Estat, la violència

relacionada amb la dot, mutilació genital i tràfic de persones, la planificació forçosa, persecucions per raons de norma i usos basats en costums socials i criteris religiosos repressius), persecucions per orientació i identitat sexual, pobles indígenes que s'han vist evocats a dinàmiques de desplaçaments forçats en molt països i, tot i que no està expressament reconegut als tractats internacionals, els "refugiats mediambientals" que fugen per fenòmens derivats del canvi climàtic.

En definitiva, hauria de considerar-se refugiada tota aquella persona que pateix una persecució i/o tracte greument discriminatori o altres tipus d'ofenses perpetrades per la població local o per alguns individus, sempre que les autoritats la tolerin de manera deliberada, ja sigui perquè es neguen a proporcionar una protecció eficaç o perquè són incapaços de fer-ho. Amb l'objectiu de donar a conèixer les diferents formes de persecució que poden obtenir protecció a través de la institució d'asil, i trencar la vinculació entre persona refugiada i motius polítics, com a únic motiu per sol·licitar asil, des de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat tenim una col·lecció de llibrets anomenats "Altres formes de persecució", en el que analitzem en profunditat aquelles noves formes de persecució que no queden recollides explícitament a la Convenció de Ginebra, com les persecucions de gènere i per orientació sexual i identitat de gènere, i/o aquelles que quedant explícitament recollides a la Convenció són menys conegudes en l'imaginari col·lectiu.

Amb l'objectiu de donar a conèixer les persecucions per motius religiosos, i que aquelles persones que han vist vulnerats els seus drets i/o han estat perseguits per motius religiosos, trobin en la institució d'asil, la protecció

internacional que mereixen, en el present llibret analitzem l'abast i el contingut del dret a la llibertat de pensament, consciència i religió universalment reconegut en els instruments de drets humans per poder definir què pot constituir una persecució per motius religiosos en virtut del Conveni de Ginebra de 1951 i del Protocol de Nova York de 1967 sobre els refugiats. Posteriorment presentarem alguns casos de violència per motius religiosos en diferents països i analitzarem la situació a l'Estat espanyol. Aquest informe conclourà amb una sèrie de recomanacions.

1. El reconeixement al dret a la llibertat de pensament, consciència i religió

1.1 Sistema Universal

El dret a la llibertat de pensament, consciència i religió és un dels drets i llibertats fonamentals reconeguts en el dret internacional dels drets humans. Entre els principals instruments de drets humans universalment reconeguts hi trobem:

- La Declaració Universal dels Drets Humans^[1] que en l'article 18 manifesta:

"Tota persona té dret a la llibertat de pensament, de consciència i de religió; aquest dret inclou la llibertat de canviar de religió o de creença, i la llibertat, individualment o col·lectivament, en públic o en privat, de

[1] Adoptada i proclamada per l'Assemblea General de les Nacions Unides, resolució 217 A (III), de 10 de desembre de 1948.

manifestar la seva religió o creença per mitjà de l'ensenyament, la pràctica, el culte i l'observança." (Declaració Universal dels Drets Humans, art.18)

- El Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics^[2] en els articles 18 i 27 reconeix que:

"Tothom té el dret a la llibertat de pensament, de consciència i de religió. Aquest dret inclou la llibertat de tenir o d'adoptar la religió i les creences de la seva tria i també la llibertat de manifestar-les, individualment o en

[2] Va ser adoptat per l'Assemblea General de Nacions Unides en la seva resolució 2200 A (XXI) el 16 de desembre de 1966 i va entrar en vigor al 1976. Ha estat firmat i ratificat pels següents Estats: Afganistan, Albània, Alemanya, Andorra, Angola, Algèria, Argentina, Armènia, Austràlia, Azerbaidjan, Bangladesh, Barbados, Bielorússia, Bèlgica, Belize, Benín, Bolívia, Bòsnia i Hercegovina, Botswana, Brasil, Bulgària, Burkina Faso, Burundi, Cap Verd, Cambodja, Camerun, Canadà, Txad, Xile, Xina, Xipre, Colòmbia, Congo, Costa Rica, Costa d'Ivori, Croàcia, Dinamarca, Djibouti, Dominica, Equador, Egipte, El Salvador, Eritrea, Eslovàquia, Eslovènia, Espanya, Estats Units d'Amèrica, Estònia, Etiòpia, Federació Russa, Filipines, Finlàndia, França, Gabon, Gàmbia, Geòrgia, Ghana, Granada, Grècia, Guatemala, Guinea, Guinea Equatorial, Guinea Bissau, Guyana, Haití, Hondures, Hongria, Índia, Iran, Iraq, Irlanda, Islàndia, Israel, Itàlia, Líbia, Jamaica, Japó, Jordània, Kenya, Kirguizistan, Kuwait, Lesotho, Letònia, Líban, Libèria, Liechtenstein, Lituània, Luxemburg, Macedònia, Madagascar, Malawi, Mali, Malta, Marroc, Maurici, Mèxic, Mònaco, Mongòlia, Moçambic, Namíbia, Nauru, Nicaragua, Níger, Nigèria, Noruega, Nova Zelanda, Països Baixos, Panamà, Paraguai, Perú, Polònia, Portugal, Regne Unit, Síria, República Centreafricana, República Txeca, República de Corea, República de Moldava, República Democràtica del Congo, República Democràtica Popular de Laos, República Dominicana, República Popular Democràtica de Corea, Tanzània, Romania, Tanzània, Rwanda, San Marino, San Vicente i les Granadines, Santo Tomé y Príncipe, Senegal, Seychelles, Sierra Leone, Somàlia, Sri Lanka, Sud Àfrica, Sudan, Suècia, Suïssa, Surinam, Tailandia, Tadjikistan, Togo, Trinitat i Tobago, Tunísia, Turkmenistan, Turquia, Ucraïna, Uganda, Uruguai, Uzbekistan, Veneçuela, Vietnam, Iemen, Sèrbia, Montenegro, Zàmbia i Zimbabwe.

comunitat amb els altres, tant en públic com en privat, per mitjà del culte, l'observança, la pràctica i l'ensenyament.

Ningú no pot ser objecte de mesures coercitives que puguin menyscabar la llibertat de tenir o d'adoptar la religió o les creences de la seva tria.

La llibertat de manifestar la pròpia religió o les pròpies creences, només pot ser subjecta a les limitacions prescrites per la llei que siguin necessàries per protegir la seguretat, l'ordre la salut o la moral públics, o els drets i les llibertats fonamentals dels altres.

Els Estats part en aquest Pacte, es comprometen a respectar les llibertat dels pares o, quan s'escaigui, la dels tutors legals, per garantir que els fills rebin l'educació religiosa o moral d'acord amb les pròpies conviccions."

(Pacte Internacional dels Drets Civils i Polítics; art.18)

"En els Estats on existeixen minories ètniques, religioses o lingüístiques no es pot negar a les persones que pertanyin a aquestes minories el dret que els pertoca en comú amb els altres membres del seu grup, a tenir la seva pròpia vida cultura, a professar i a practicar la seva pròpia religió i a fer ús del propi idioma." (Pacte Internacional dels Drets Civils i Polítics; art. 27)

A més a més, aquest dret el trobem en altres instruments internacionals entre les que cap destacar els següents:

- Comentarís General del Comitè de Drets Humans, en especial l'Observació General N°22 adoptada el 20 de juliol de 1993

- Declaració sobre l'eliminació de totes les formes d'intolerància i discriminació fundades en la religió o les conviccions de 1981.
- Declaració sobre els drets de les persones que pertanyen a minories nacionals, ètniques, religioses i lingüístiques de 1992.

1.2 Sistemes regionals

El dret a la llibertat de pensament, consciència i religió també està reconegut en els sistemes regionals de protecció de drets humans com veurem breument a continuació.

1.2.1. Sistema Europeu

El Conveni Europeu per a la Protecció del Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals^[3] també reconeix aquest dret en l'article 9 de la següent manera:

[3] Va ser adoptat en el sí del Consell d'Europa al 1950 i va entrar en vigor al 1953. Ha estat firmat i ratificat pels següents Estats: Albània, Andorra, Armènia, Àustria, Azerbaidjan, Bèlgica, Bòsnia Hercegovina, Bulgària, Croàcia, Xipre, República Txeca, Dinamarca, Estònia, Finlàndia, França, Geòrgia, Alemanya, Grècia, Hongria, Islàndia, Irlanda, Itàlia, Letònia, Liechtenstein, Lituània, Luxemburg, Malta, Moldàvia, Mònaco, Montenegro, Holanda, Noruega, Polònia, Portugal, Romania, Federació Russa, San Marino, Sèrbia, Eslovàquia, Eslovènia, Espanya, Suècia, Suïssa, Macedònia, Turquia, Ucraïna i el Regne Unit.

"1. Tota persona té dret a la llibertat de pensament, de consciència i de religió; aquest dret implica la llibertat de canviar de religió o de conviccions, així com la llibertat de manifestar la seva religió o conviccions individual o col·lectivament, en públic o privat, mitjançant el culte, l'ensenyament, la pràctica i l'observança dels rituals.

2. La llibertat de manifestar la seva religió o les seves conviccions no pot ser objecte de més restriccions que les que, previstes per llei, constitueixin mesures necessàries, en una societat democràtica, per a la seguretat pública, la protecció de l'ordre, de la salut o de la moral públiques, o la protecció dels drets o les llibertats de tercers." (Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals ; art.9)

El Conveni Europeu de Drets Humans compta amb un mecanisme de garantia: el Tribunal Europeu de Drets Humans. Aquest vetlla pel compliment de les obligacions concretes pels països firmants del Conveni Europeu de Drets Humans.

1.2.2. Sistema Interamericà

El continent americà compta amb un sistema de protecció i garantia dels drets humans semblant a l'europeu. El seu principal instrument és la Convenció Interamericana de Drets Humans^[4].

[4] Adoptada a San José de Costa al 1969 i en vigor des de 1978. Ha estat ratificada pels següents països: Argentina, Barbados, Bolívia, Brasil, Xile, Colòmbia, Costa Rica, Dominica, Equador, El Salvador, Grenada, Guatemala, Hondures, Jamaica, Mèxic, Nicaragua, Panamà, Paraguai, Perú, Surinam, Uruguai i Veneçuela.

Aquesta també reconeix la llibertat de consciència i religió i ho fa de la següent manera en el seu article 12:

- "1. Tota persona té dret a la llibertat de consciència i de religió. Aquest dret implica la llibertat de conservar la seva religió o les seves creences, o de canviar de religió o de creences, així com la llibertat de professar i divulgar la seva religió o les seves creences, individual o col·lectivament, tant en públic com en privat.*
- 2. Ningú pot ser objecte de mesures restrictives que puguin menyscarbar la llibertat a conservar la seva religió o les seves creences o de canviar de religió o de creences.*
- 3. La llibertat de manifestar la pròpia religió i les pròpies creences està subjecte únicament a les limitacions prescrites per la llei i que siguin necessàries per a protegir la seguretat, l'ordre, la salut o la moral públiques o els drets o les llibertats dels altres.*
- 4. Els pares, i en el seu cas els tutors, tenen el dret a què els seus fills o pupils rebin l'educació religiosa i moral que estigui d'acord amb les seves pròpies conviccions."*

La Comissió Interamericana de Drets Humans i la Cort Interamericana de Drets Humans^[5] vetllen pel compliment, per part dels Estats, dels drets continguts en la Convenció i en la resta d'instruments de protecció dels drets humans del Sistema Interamericà.

[5] Tots els Estats que han signat i ratificat la Convenció accepten la competència de la Cort a excepció de: Dominica, Grenada i Jamaica.

1.2.3. Sistema Africà

La Carta Africana sobre els Drets Humans i dels Pobles^[6], alhora coneguda com la Carta de Banjul, també reconeix aquest dret amb la següent formulació en l'article 8:

"La llibertat de consciència i professió, i la lliure pràctica de la religió estaran garantides. Ningú que respecti la llei i l'ordre poden ser sotmesos a mesures que restringeixin l'exercici d'aquestes llibertats".

En el cas del sistema africà són la Comissió Africana dels Drets humans i dels Pobles i la Cort Africana dels Drets Humans i dels Pobles els mecanismes de garantia dels drets reconeguts en la Carta de Banjul.

[6] Adoptada al 1981 i en vigor des de 1986. L'han firmat i ratificat els següents Estats: Algèria, Angola, Benín, Botswana, Burkina Faso, Burundi, Camerun, República Centre Africana, Cap Verd, Txad, Costa d'Ivori, Comores, Congo, Djibouti, República Democràtica del Congo, Egipte, Guinea Equatorial, Eritrea, Etiòpia Gabon, Gàmbia, Ghana, Guinea-Bissau, Guinea, Kenya, Líbia, Lesotho, Libèria, Madagascar, Mali, Malawi, Moçambic, Mauritània, Maurici, Namíbia, Nigèria, Níger, Rwanda, Sud Africa, República Arab Sahrauí Democràtica, Senegal, Seychelles, Sierra Leone, Somàlia, Sao Tomé & Príncipe, Sudan, Swazilàndia, Tanzània, Togo, Tunísia, Uganda, Zàmbia i Zimbabwe.

2. El contingut al dret a la llibertat de pensament, consciència i religió universalment reconegut

Tal i com afirma la Relatora Especial sobre llibertat de religió o creences, Asma Jahangir^[7], la llibertat de religió o de creences no és limitada a la seva aplicació a les religions tradicionals o a les religions i creences amb característiques o pràctiques institucionals anàlogues a les de les religions tradicionals sinó que també protegeix les creences teistes, no teistes i atees, així com el dret a no professar cap religió o creença. Així doncs, aquest dret humà inclou^[8]:

- La llibertat d'adoptar una religió o creença, canviar de religió o creença o renunciar a aquesta.
- Dret a no patir cap tipus de coacció en el procés d'adopció d'una religió o creença.

[7] “Promoción y protección de todos los derechos humanos, civiles, políticos, económicos, sociales y culturales, incluido el derecho al desarrollo” A/HRC/6/5 del 20 de juliol de 2007

[8] Ibid

- Dret a manifestar la pròpia religió o creença. Aquest dret inclou:
 - La llibertat de culte per practicar i celebrar reunions; la llibertat de confeccionar, adquirir i utilitzar articles i materials necessaris per als rituals o pràctiques religioses.
 - La protecció dels llocs de culte i de les propietats.
 - Garantir la llibertat positiva d'exhibir voluntàriament els símbols religiosos com la llibertat negativa a no exhibir-los.
 - Observança de les festivitats i dels dies de descans en conformitat als preceptes d'una religió o convicció.
 - La llibertat en capacitar, nomenar, escollir i designar al personal religiós.
 - L'ensenyament i difusió de material (incloses les activitats missioneres);
 - El dret dels pares a vetllar per a què els seus fills rebin una instrucció religiosa i moral; inclou el dret dels pares a què els seus fills no rebin cap instrucció religiosa.
 - El dret a inscriure legalment a la comunitat o grup de creients.
- La llibertat de mantenir comunicacions amb individus i comunitats sobre assumptes religiosos a nivell nacional i internacional.
- Llibertat per fundar i mantenir institucions de beneficència i humanitàries, i de sol·licitar i rebre finançament.
- El dret a poder manifestar objecció de consciència per motius religiosos o de creença i de ser eximit/da de participar en el combat.

En virtut del règim internacional dels drets humans l'exercici d'aquests drets no és il·limitat. L'article 18 (3) del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics permet les següents restriccions:

"La llibertat de manifestar la pròpia religió o les pròpies creences, només pot ser subjecta a les limitacions prescrites per la llei que siguin necessàries per protegir la seguretat, l'ordre la salut o la moral públics, o els drets i les llibertats fonamentals dels altres."

No obstant, aquestes limitacions hauran de respondre a la finalitat establerta i hauran d'estar relacionades directament i guardar la deguda proporció amb la necessitat específica de la depenen, a la vegada que no es podran imposar limitacions amb propòsits discriminatoris ni es podran aplicar de forma discriminatòria, tal i com es contempla en l'Observació General n°22 del Comitè de Drets Humans.

3. El reconeixement de les persecucions per motius religiosos en el Conveni de Ginebra sobre refugiats i en el Protocol de Nova York

La Convenció de Ginebra de 1951 sobre Refugiats defineix refugiat com:

(...) a aquella persona que per tenir fonamentats temors de ser perseguida per motius ètnic, religiosos, polítics, de nacionalitat, o per pertinença a un determinat grup social es troba fora del país de la seva nacionalitat, i no pot, a causa dels esmentats temors, o no vol, acollir-se a la protecció de tal país. O que mancant-li nacionalitat (apàtrides) i trobant-se fora del seu país on abans tenia la seva residència habitual, no pugui, o no vulgui, a causa dels temors esmentats, tornar a aquell país.

Tot i que les persecucions per motius religiosos estan contemplades en el Conveni de Ginebra de 1951 i en el Protocol de Nova York de 1967, les

sol·licituds d'asil per motius religiosos són de les més complexes per diversos motius:

- L'absència de definició jurídica del terme religió contingut en la definició de refugiat de la Convenció de 1951 sobre l'Estatut dels Refugiats.
- La dificultat en determinar què constitueix una persecució en aquest context.
- La coexistència, sovint, amb un o més dels motius establerts en la definició de refugiat, o poden originar-se en conversions posteriors a la sortida del país, donant lloc a sol·licituds sur place.

3.1 Definició del terme religió

No existeix una definició universalment acceptada de religió. Aquesta situació es deu a què no és un terme purament descriptiu i neutral sinó que en el moment en què s'usa s'està fent un judici sobre si unes determinades creences i pràctiques rituals són acceptables per una societat i per tant, pel seu sistema legal. Se li dóna una connotació positiva si d'una determinada creença és anomenada religió i en canvi té una connotació negativa si aquesta és anomenada secta o culte.

No obstant, els instruments de drets humans defineixen - tal i com afirma l'ACNUR en el seu document Directrius sobre protecció internacional,

sol·licituds d'asil per motius religiosos sota l'article 1A(2) de la Convenció de 1951 y/o Protocol de 1967 sobre l'Estatut dels Refugiats (en endavant Directriu d'ACNUR)- la interpretació del terme "religió" en el context del dret internacional dels refugiats.

Per tant, el terme "religió" inclou:

la llibertat de pensament, consciència i religió.

I tal i com apunta l'Observació General N°22 del Comitè de Drets Humans, l'ús del terme "religió" no només fa referència a les religions tradicionals o a les religions i creences amb característiques institucionals o pràctiques anàlogues a les religions tradicionals sinó que també cobreix el no professar o negar-se a professar una religió o a sostenir una creença religiosa particular.

Les persecucions per motius religiosos, tal i com apunta la Directriu d'ACNUR, pot adoptar diverses formes:

a) **religió com a creença**, incloent la no creença; s'ha d'interpretar de forma que inclou creences teistes, no teistes i atees.

Les persecucions en aquest sentit es poden donar per l'existència de lleis que prohibeixin la conversió o que les conversions no siguin acceptades per la societat i es consideri als conversos d'apòstates, heretges, cismàtics, pagans o supersticiosos. Com és el cas dels conversos cristians al Pakistan

o a l'Aràbia Saudita on se'ls considera apòstates. També hi trobem grups que són per se considerats herètics i que pateixen persecucions tot i ser del mateix grup ètnic com és el cas de les persecucions que pateixen els Baha'ís a l'Iran i a Egipte, o els Ahmadis al Pakistan; o bé persecucions de determinats grups que són percebuts com hostils en la comunitat en la que viuen. És el cas dels ortodoxos russos i els catòlics a la República Popular de la Xina, els Antics Creients a Rússia o els Pentecostals a l'Uzbekistan^[9].

b) **religió com identitat**; quan una comunitat observa i/o s'identifica amb una sèrie de creences comuns, rituals i tradicions ètniques.

En aquests casos les qüestions de caràcter teològic no són tan importants com la família, la cultura, l'ètnia i la nacionalitat. La dimensió religiosa sovint està inextricablement vinculada a l'ètnia, a la família, a la cultura, a les tradicions i a la història. La principal raó del perquè la religió esdevé el centre del prejudici és que normalment és més que una fe, és el nucli de la tradició cultural del grup. Quan hi ha un atac a la dimensió religiosa aquest es produeix perquè l'altre és percebut com una amenaça, com una identitat que competeix amb a la pròpia identitat.

A Myanmar alguns grups budistes tenen eslògans en contra dels musulmans doncs els perceben com una amenaça, els acusen de la desaparició d'una raça, i es practiquen les conversions forçoses al Budisme^[10].

[9] Gunn, T.Jeremy; 2002 The Complexity of Religion in Determining Refugee Status, Emory University, USA.

[10] Religious Freedom Report 2001

La guerra de Bòsnia- Hercegovina és també un trist exemple de com la intolerància religiosa responia alhora a una intolerància ètnica doncs la identificació entre ètnia i religió era absoluta.

Un altre exemple és el cas de Sri Lanka. Tan els budistes singalesos com els tàmls hindús duen a terme polítiques etnocèntriques. Ambdós grups creuen tenir l'autorització religiosa per declarar la seva preeminència i superioritat cultural davant de l'altre^[11].

c) **religió com forma de vida**; per a algunes persones la religió significa una forma de vida: utilitzar un determinat tipus de roba i/o l'observança de determinades pràctiques religioses.

Per a moltes persones la religió és un tot que engloba totes les facetes de la seva vida diària: resar cinc vegades al dia, du a terme activitats missioneres, no menjar carn, vestir determinades peces de roba o bé deixar-se créixer la barba o afaitar-se el cap.

Tal i com constata Gunn, quan la religió és una forma de vida sovint les lleis d'un país no s'adapten ni responen a les formes de vida d'una comunitat de creients determinada^[12]. Un clar exemple és l'obligatorietat de fer el servei militar a persones amb creences pacifistes. És especialment en aquests

[11] Gunn; Op. Cit.

[12] Ibid.

casos quan s'evidencia la dificultat de determinar què és una discriminació i què constitueix persecució com veurem a continuació.

3.2 La dificultat de determinar què és una persecució

3.2.1 Totes les coercions constitueixen persecució?

Generalment s'assumeix que les persecucions religioses consisteixen en la coerció contra una religió de part dels seus adversaris. N'obstant, això no és així doncs com a mínim aquesta s'exerceix en dues direccions tal i com identifica Gunn. Per una banda, trobem la coerció que ataca o interfereix amb la religió i, per una altra, la coerció exercida per fer respectar la religió^[13].

La primera és aquella que està dirigida contra una o més creences a través d'actes en contra dels seus creients o seguidors. Aquests consisteixen en intents d'interrompre serveis religiosos, danyar els edificis religiosos o santuaris, símbols o amenaces contra les persones. L'objectiu de tals accions és el d'expressar i mostrar odi, destruir una comunitat religiosa o bé forçar-la a fugir. Aquesta coerció pot ser exercida tant per l'Estat com per actors no estatals.

[13] Ibid

La segona forma de coerció és aquella exercida pels guardians de la conformitat religiosa sobre la comunitat. És a dir, l'Estat o bé les autoritats religioses utilitzen la coerció per a què els membres de la comunitat religiosa segueixin les lleis i els preceptes religiosos.

No totes les coercions dirigides a fer respectar i seguir les normes religioses constitueixen una persecució religiosa, depèn del grau en què aquesta coerció és exercida. Si la persona és incapaç d'expressar lliurement les seves creences sense posar en perill la seva integritat física o inclòs la vida estem parlant d'una persecució religiosa. Les nenes i les dones malauradament acostumen a ser objectius d'aquest tipus de coerció.

D'igual manera, com s'apuntava en el punt anterior, quan la religió és una "forma de vida" i el compliment de lleis que entren en contradicció en principis i preceptes de vida d'un determinat grup religiós, tot i que poden tenir un impacte devastador en la capacitat dels individus de practicar la seva religió, no tenen per què ser considerats persecució. Sí que ho seran quan requereixin que la persona violi importants principis de la seva consciència o bé estigui en perill de ser empresonat/da. A més a més, s'ha de tenir en compte que tot i que l'Estat no aplica lleis que criminalitzen l'adherència a creences i pràctiques religioses, les lleis poden ser considerades en el seu conjunt com una sèrie d'accions que tenen un efecte acumulatiu constituint així la persecució. És per això que és important tenir en compte el conjunt de factors socials^[14].

[14] Ibid

A Algèria, Xina, Eritrea, Egipte, Kazakhstan, Mali, Singapur, Corea del Sud i Uganda el servei militar és obligatori, les persones que es neguen a realitzar-lo degut a les seves creences afronten penes d'empresonament sota l'acusació de traïció o de dur a terme activitats contra l'Estat^[15].

3.2.2 La definició de persecució en la normativa europea

Cal remarcar que si ve la Convenció de Ginebra no concreta i defineix què és una persecució, la Unió Europea sí que té una definició de persecució en virtut de la Directiva 2004/83/CE. Aquesta defineix que els actes de persecució en el sentit de la Convenció de Ginebra hauran de:

- (...) a) ser suficientment greus per la seva naturalesa o caràcter reiterat com per a constituir una violació greu dels drets humans fonamentals, en particular els drets que no puguin ser objecte d'excepcions en virtut de l'apartat 2 de l'article 15 del Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans^[16] i de les Llibertats Fonamentals,*
- b) ser una acumulació de diverses mesures, incloses les violacions dels drets humans, que siguin lo suficientment greus com per afectar a una persona de manera similar a la mencionada a la lletra a). (Directiva 2004/83/CE; article 9)*

[15] Ibid.

[16] Es refereix a aquells drets que no poden derogats en cas d'estat d'urgència, a excepció dels casos de mort fruit d'actes de guerra lícits en virtut del dret internacional humanitari. Els drets que no són derogables són: el dret a la vida, la prohibició de la tortura, la prohibició de la esclavitud i del treball forçat i cap pena sense llei.

i enumera, de forma no exhaustiva, en quines formes es materialitzen els actes de persecució: actes de violència física o psíquica, inclosos els actes de violència sexual; mesures legislatives, administratives, policials o judicials que siguin discriminatòries en sí mateixes o s'apliquin de manera discriminatòria; processaments o penes que siguin desproporcionades o discriminatòries; denegació de tutela judicial de la que se'n derivin penes desproporcionades o discriminatòries; processaments o penes per la negativa a complir el servei militar en un conflicte en el que el compliment del servei militar comportés delictes o actes tals com: delictes contra la pau, delictes de guerra o delictes contra la humanitat principalment; i aquells actes de naturalesa sexual que afectin a adults o infants^[17].

Aquesta Directiva, a més a més, defineix el concepte de religió en l'article 10 paràgraf b de la següent manera:

(...) el concepte de religió comprendrà, en particular, la professió de creences teistes, no teistes i atees, la participació o l'abstenció de participar en cultes formals en privat o en públic, ja sigui individualment o en comunitat, així com altres actes o expressions d'opinió de caràcter religiós, o formes de conducta personal o comunitària basades en qualsevol creença religiosa o ordenada per aquesta. (Directiva 2004/83/CE; article 10 paràgraf b)

[17] Directiva 2004/83/CE; article 9

Alhora, atorga protecció - a través de la concessió de l'estatut de protecció subsidiària - a aquelles persones que no reunint els requisits per a rebre l'estatut de refugiat necessiten de protecció internacional ja que han patit greus danys tals com: condemna a la pena de mort o a la seva execució, tortura o les penes o tractes inhumans o degradants del sol·licitant en els seu país d'origen o les amenaces greus i individuals contra la vida o la integritat física d'un civil motivades per una violència indiscriminada en situacions de conflicte armat internacional o intern^[18].

Aquesta Directiva respon a la política d'harmonització de les legislacions europees en matèria d'asil com a primera fase de la construcció d'un sistema únic d'asil per al 2010. En l'actualitat malgrat encara no s'ha realitzat la transposició de la Directiva en l'ordenament jurídic espanyol, aquesta es pot invocar. Es preveu la seva transposició en l'esborrany de l'avantprojecte de la futura llei d'asil espanyola.

3.3 La coexistència de diferents motius de persecució

Les persecucions per motius religiosos es troben entre les més complexes de determinar si la presumpta persecució és el resultat de factors religiosos, de gènere, polítics o inclòs culturals o, fins i tot, si aquesta és una combinació

[18] Directiva 2004/83/CE ; article 15

de tots els factors. El cas de la guerra a Bòsnia-Herzegovina o la guerra entre el nord i el sud al Sudan en són bons exemples. A continuació analitzarem les persecucions en les que trobem la coexistència de diferents motius de persecució.

3.3.1 El gènere

Les formes de discriminació més habituals en les que conflueixen motius religiosos i de gènere són aquells preceptes, normes, lleis, costums i rituals que vetllen per la puritat de les dones de la comunitat. El motiu de fons és una qüestió de masclisme, doncs es considera a l'home superior a la dona i per això se la sotmet a una sèrie de pràctiques discriminatòries, i la legitimació és de caràcter religiós, doncs es manifesta a través de normes, preceptes, lleis, costums i rituals religiosos.

Entre les pràctiques més comuns hi trobem: la mutilació genital femenina; l'obligatorietat d'ocupar espais reservats per les dones en els centres de culte; la prohibició d'ocupar posicions d'autoritat; l'obligació de fer banys rituals després de la menstruació i de parir; la prohibició a les dones de posseir propietats; l'establiment de lleis discriminatòries especialment aquelles que tenen a veure amb el matrimoni, el divorci i la propietat; o inclòs el matrimoni pactat entre menors.

3.3.2 L'ètnia i la identitat

La religió sovint és més que una qüestió de fe. Per determinades comunitats és el nucli de la seva tradició cultural. Segons l'antic Reporter Especial de Nacions Unides per la llibertat religiosa i de creences, Abdelfattah Amor, les qüestions polítiques i històriques fomenten les persecucions religioses. S'explota la religió amb l'objectiu de tenir un avantatge polític sobre la població^[19].

La combinació de dos o més motius pels que una persona o grup sofreix/en discriminació, segons el relator especial, crea un nou tipus de discriminació molt més greu que, mentre va variant d'intensitat, és per si mateixa diferent. Les discriminacions són més cruents en els casos on hi ha múltiples identitats^[20].

En molts casos és molt difícil diferenciar entre una discriminació o intolerància per motius religiosos, racials o ètnics. Sovint ni la mateixa víctima ni el botxí els poden separar^[21].

[19] Abdelfattah Amor; 2000 Racial discrimination and religious discrimination: identification and mesures; A/CONF. 189/PC.1/7; 23)

[20] Ibid

[21] Gunn; Op. Cit.

4. Els agents de persecució

Com veurem a continuació no únicament és l'Estat l'agent perseguidor sinó que sovint és una comunitat religiosa contra una altra (persecució interreligiosa) o bé la mateixa comunitat contra els seus seguidors (persecució intrareligiosa).

4.1 L'Estat:

Les persecucions religioses dutes a terme pels Estats es materialitzen principalment de tres maneres: atacant directament i indirectament a grups religiosos, vetllant per l'observança dels preceptes religiosos i ometen la protecció en cas de violació dels drets de les comunitats de religioses.

L'Àrabia Saudita exerceix restriccions severes a altres formes de religió que no siguin l'Islam wahhabita.

La República Popular de la Xina ha intentat prohibir l'activitat religiosa que no estigui treballant sota l'autorització directa i el control de l'Estat.

A l'Uzbekistan de forma rutinària s'interrompen els serveis religiosos de les esglésies protestants.

A Myanmar el govern ha prohibit moltes activitats religioses dels grups cristians i musulmans. El govern promou el Budisme Theravadan.

La llei pakistanesa contra la blasfèmia està dissenyada per promoure l'observança de l'Islam i és utilitzada de forma desproporcionada contra els Ahmadis, encara que també s'utilitza contra els musulmans i els cristians.

4.2 Persecucions socials i interreligioses

És aquella que és exercida per una comunitat religiosa contra una altra comunitat religiosa. Acostuma a ser la més violenta, estigui o no encoratjada pels líders religiosos. És especialment cruenta con la religió està estretament vinculada a la identitat i ètnia. El conflicte interreligiós pot tenir series ramificacions.

Estat de Gujarat, a l'Índia, moviments nacionalistes hindús de caràcter extremista duen a terme atacs organitzats principalment contra comunitats musulmanes.

Aquest tipus de violència esdevé més seriosa quan el govern no pren les mesures adequades per acabar amb els conflictes entre comunitats o encara més seriós quan els governs tàcitament encoratgen la violència com és en el cas de Gujarat.

4.3 Persecucions intrareligioses

Aquest tipus de coaccions es donen principalment contra les dones però no únicament. Sovint estan estretament vinculades amb les polítiques dels Estats confessionals.

La mutilació femenina es practica en un gran nombre de països^[22] i entre la multiplicitat de raons del perquè es realitza hi ha motius de caràcter religiós, de gènere i culturals^[23].

També hi trobem els casos en els que les persones converses a una altra religió són perseguides.

[22] Burkina Faso, Djibouti, Egipte, Eritrea, Senegal, Somàlia, Sudan, Nigèria i Uganda
[23] <http://www.unicef.org/spanish/infobycountry/files/genitalfemenina.pdf>

5. Formes de persecució religiosa

Una vegada hem analitzat el contingut substantiu del dret a la llibertat de religió, creença i pensament, les diferents dimensions del concepte religió, el contingut de la Convenció de Ginebra i el Protocol de Nova York així com analitzat els diferents agents de persecució, podem concloure que les persecucions per motius religiosos prenen majoritàriament les següents formes:

- Assalts físics contra les persones, la propietat i símbols religiosos.
- Sancions, penalitzacions i discriminacions de caràcter econòmic i/o laboral.
- Ús de la policia i de les lleis per part de l'Estat per perseguir:
 - Prohibició d'activitats religioses sota l'amenaça de sanció pel codi penal i a través de lleis administratives que dificulten la pràctica del dret a la llibertat de pensament, consciència i religió.
 - Registre i control de les organitzacions religioses i de les seves instal·lacions.
 - Promulgació de lleis contra la blasfèmia, l'heretgia, els cismes i l'apostasia.

- Ús de la censura, el control de la informació i contra el proselitisme.
- Ús de campanyes publicitàries contra sectes i cultes.
- Aplicació de lleis religioses

En el cas de les persecucions per motius religiosos hi ha tres àrees on l'aplicació de lleis religioses que poden ser subjecte a ser considerades persecució:

1. l'aplicació d'aquestes lleis a persones que no formen part d'aquesta religió: a Nigèria la Xària també s'aplica a membres que no són de la comunitat musulmana;
 2. l'ús del lleis penals religioses per sancionar "crims" com l'heretgia i la blasfèmia; i
 3. l'aplicació de lleis religioses que infringeixen altres drets com pot ser el dret a la igualtat.
- Ús de les lleis per discriminar, assetjar, confiscar propietats, etc
 - Fracàs de l'Estat per establir lleis contra aquells que exerceixen la violència. La passivitat de l'estat fa que aquest sigui còmplice dels actes de persecució. No aplicació de les lleis que protegeixen en detriment d'un grup religiós.
- Conversions forçoses o prohibició de la conversió.

Com s'ha esmentat amb anterioritat, dependrà de cada cas i situació observar si aquestes coercions constitueixen o no un acte de persecució.

6. La violència per motius religiosos

A continuació analitzarem breument la situació del dret a la llibertat de pensament, consciència i religió en diferents països. Ens permetrà veure com es vulnera aquest dret i ens permetrà entendre perquè hi ha persones que fugen dels seus països d'origen en busca de protecció internacional.

Com veurem a continuació la llibertat de pensament, consciència i religió es veu greument restringida en els països on no hi ha llibertats ni civils ni polítiques, on l'Estat té un fort control sobre les seves poblacions i on la religió, o determinades religions no "oficialistes", constitueixen d'alguna o altra forma formes de contestació política als règims establerts. La lluita contra el terrorisme ha estat i és l'argument esgrimit en masses ocasions per legitimar les violacions d'aquest dret. En altres ocasions observem com les religions minoritàries són percebudes com un perill a la identitat de la majoria per ser d'origen estranger o bé per ser un cisma de la creença o pensament majoritari.

Els casos seleccionats pretenen ser il·lustratius de les diferents formes de persecució religiosa doncs són països emissors de refugiats per motius

religiosos. Les dades han estat extretes del International Religious Freedom Report 2008^[24].

- Federació Russa

Malgrat la Federació Russa reconeix a través de la seva constitució la llibertat de religió i consciència a la pràctica no sempre és així, sobre tot pel que fa a les religions i/o creences que no es consideren tradicionals del territori rus. Les restriccions en l'exercici d'aquest dret principalment es troben en els diversos obstacles que troben els grups religiosos per registrar-se tal i com obliga la Llei de 1997 sobre la llibertat de consciència i d'associació. En virtut d'aquesta llei, al finalitzar el 2001 es van dissoldre legalment més de dos mil organitzacions religioses per no haver-se registrat en el període que la llei establí. Aquestes dissolucions es van dur a terme malgrat les protestes dels seus membres que denunciaven les dificultats existents per registrar-se. Alhora, des del 2000 es considera com una qüestió de seguretat nacional contrarestar la influència negativa de les organitzacions religioses estrangeres i dels seus missioners. Especialment pel que fa al wahhabisme i a la lluita contra els grups islàmics extremistes. Organitzacions locals alerten de que sota el pretext de la lluita contra el terrorisme s'estan violant de forma greu la llibertat de religió de la població musulmana russa. Hi ha nombrosos casos de musulmans processats per extremisme o terrorisme a

[24] Realitzat per l'Oficina per la Democràcia, Drets Humans i Treball del Departament d'Estat dels Estats Units d'Amèrica.

pesar de no tenir una clara connexió amb les activitats que se'ls imputen. La possessió de l'Alcorà o d'altra literatura religiosa ha estat considerat per la policia com una evidència de la seva pertinença a grups religiosos extremistes inclòs terroristes. Algunes de les persones arrestades per pertinença a l'extremisme islàmic han estat sotmeses a tortura i maltractaments durant la seva reclusió.

Les autoritats de l'Estat rus sovint s'han mostrat poc interessades en jutjar a les persones que han comés atacs i vandalisme contra les minories religioses malgrat compten amb legislació al respecte. S'han donat casos en que aquests atacs han estat aplaudits inclòs motivats per les autoritats locals, com és el cas dels atacs a la comunitat musulmana de Novaya Adygeia al març del 2006. La comunitat havia estat avisada de què no anés a la mesquita per a la pregària de divendres. La policia i la milícia local van bloquejar tots el camins del poble i van procedir a la recerca de musulmans entrant en les cases, centres religiosos i parant a tots els cotxes. Polícies emmascarats van conduir als detinguts al Departament del Crim Organitzat del Ministeri de l'Interior. Durant la seva custòdia les persones detingudes van patir tortures i actes degradants. Els detinguts van passar una nit a la presó i finalment van ser alliberats al dia següent per ordre del jutge.

Tot i que els atacs contra la comunitat musulmana s'han incrementat en nombre i intensitat en diverses regions després dels actes de terrorisme comesos per extremistes islàmics al 2004 en una escola d'Ossètia del Nord, a Beslan, i la guerra a Txetxènia, la comunitat islàmica no és l'única que

pateix d'aquests abusos d'autoritat i d'intolerància religiosa.

La discriminació per motius religiosos per part del conjunt de la societat russa continua existint. L'antisemitisme existent és preocupant, es manifesta sobre tot en atacs a les sinagogues i amb publicacions de caràcter racista i xenòfob. S'estima que hi ha més de 100 publicacions de caràcter xenòfob i més de 80 pàgines web amb contingut antisemita.

Slavic Center for Law and Justice i un grup de líders religiosos de les minories no tradicionals afirmen que el govern i els grups religiosos majoritaris cada vegada més utilitzen els mitjans de comunicació, les conferències i les demostracions públiques per fomentar l'oposició a les religions minoritàries assegurant que constitueixen un perill per a la salut física, mental i espiritual alhora que constitueixen una amenaça per la seguretat nacional.

- Bielorússia

L'Estat continua restringint la llibertat religiosa d'acord amb la llei de 2002 sobre la religió i amb el concordat firmat al 2003 amb l'Església Ortodoxa Bielorrussa, tot i que la constitució protegeix el dret a la llibertat de religió. Aquesta llei reconeix el paper determinant de l'Església Ortodoxa en el desenvolupament de les tradicions del poble bielorús alhora que reconeix la importància històrica i cataloga de creences tradicionals al catolicisme, el judaisme, l'Islam i a l'Evangelisme luterà. No obstant, exclou altres religions històriques del país tals com Creients Antics o Calvinistes i augmenta el control del govern. Així doncs, cap grup religiós pot organitzar cap tipus

d'activitat religiosa sense abans haver estat registrat com a grup -no sempre és senzill doncs el procés està minat d'obstacles burocràtics i de procediment - i demanar-ne permís al govern abans de realitzar-la. El govern sovint es refereix als grups religiosos que no són oficialment reconeguts com a tradicionals com a sectes. Els Hare Krishnes estan especialment fustigats pel govern i l'antisemitisme està tolerat per les autoritats.

- Pakistan

Pakistan és una república islàmica, és a dir, la religió de l'estat és l'Islam. Malgrat la confessionalitat de l'Estat la Constitució reconeix el dret de tot ciutadà a processar, practicar i propagar la seva religió sempre i quan sigui d'acord amb llei, amb l'ordre públic i la moralitat. No obstant, a la pràctica aquest dret es veu restringit, sobre tot pel que fa als Ahmadis, doncs des del 1974 -arrel de la introducció d'una esmena constitucional - no se'ls considera musulmans (tot i que ho són). A més a més, aquesta esmena, coneguda com les lleis antiahmadis, se'ls prohibeix: auto proclamar-se musulmans, referir-se a les seves creences com a Islam, predicar i propagar la seva creença religiosa, convidar a altres persones a assistir a l'ensenyament ahmadi i insultar els sentiments religiosos dels musulmans. La violació d'aquesta llei comporta la presó amb condemnes a partir dels tres anys a més d'una multa de caràcter econòmic. És més, en els passaports i en els documents nacionals d'identitat consta l'afiliació religiosa i per tal de ser inscrit com a musulmà/ana s'ha de realitzar un jurament en el que s'afirma que el Profeta Mohammed és l'últim profeta i denunciar al fundador del

moviment ahmadia com a fals profeta i als seus seguidors com a no musulmans. En el període comprès entre 1 de juliol del 2007 al 30 de juny del 2008, quaranta vuit ahmadis s'enfrontaven a acusacions criminals sota la llei religiosa o degut a les seves creences religioses: set imputats sota les lleis contra la blasfèmia, vint-i-tres sota lleis específiques contra els ahmadis i 15 sota altres lleis però motivats per la seva adherència a les creences religioses Ahmadia.

La resta de minories religioses poden generalment practicar de forma lliure la seva religió. No obstant, l'exposició pública d'imatges religioses està legalment restringida per a les minories religioses i la llibertat d'expressió està subjecta a restriccions en nom de la preservació de la "glòria de l'Islam". Les violació de les lleis contra la blasfèmia comporten la cadena perpètua i fins i tot la pena de mort. Sota la Llei Antiterrorista qualsevol tipus d'acció, inclòs un discurs, que pretengui incitar l'odi religiós pot ser sancionat fins a 7 anys de presó. Tot i això, poques vegades s'ha aplicat quan s'ha tractat d'una ofensa dirigida a una minoria religiosa.

La comunitat musulmana també pateix restriccions en matèria de llibertat de religió. En especial en les lleis referents a les qüestions personals com el matrimoni, el divorci, l'herència, l'adopció i custòdia dels fills. Els matrimonis dels homes no musulmans continuen sent legals i els fills continuen sent legítims tot i que es converteixen a l'Islam. No és així en el cas de les dones no musulmanes que es converteixen, el seu matrimoni, si s'havia oficiat en la seva religió anterior, s'anul·la automàticament amb la seva

conversió i els fills passen a ser il·legítims a excepció que el marit també es converteixi. Els homes musulmans poden casar-se amb dones d'altres religions sempre i quan pertanyin a alguna de les religions del llibre -jueva o cristiana - però no es pot casar amb dones d'altres religions. En canvi, les dones musulmanes només es poden casar amb homes musulmans, si no ho fan així el matrimoni no és considerat com a tal i els fills se'ls considera il·legítims. Si el matrimoni és musulmà i es converteixen a una altra religió els fills se'ls considera il·legítims i perden la custòdia que queda en mans de l'Estat. La conversió d'homes musulmans a altres religions no està permès.

Hi ha constància de que es realitzen conversions forçoses i coaccionades de les minories religioses a l'Islam per part d'actors socials. Les accions del govern per aturar aquesta situació han estat inadequades tal i com denuncien les minories religioses. El rapte de noies hindús a les que posteriorment se les converteix i se les casa amb els seus raptors es una pràctica que es duu a terme especialment a Karachi però també a altres parts del Sind. No s'ha d'oblidar tampoc el fet que tot el país pateix la violència sectària d'organitzacions terroristes que ataquen especialment als Xiïtes, als Barelvís i els Deobandis.

- **Uzbekistan**

Constitucionalment es reconeix la llibertat de religió i el principi de separació entre l'Església i l'Estat. No obstant la Llei sobre la Religió de 1998 restringeix aquest dret a les religions registrades. El proselitisme, la importació i difusió

de literatura religiosa així com la formació religiosa privada estan prohibits i la seva realització significa sancions de caràcter penal.

El registre dels grups religiosos es especialment difícil per aquells que compten amb membres que pertanyen a l'ètnia Uzbek. La majoria de grups cristians amb membres Uzbek no han pogut registrar-se i són víctimes d'abusos, amenaces i assalts. Els seus líders i membres són detinguts i alguns han de fer front a acusacions criminals. En canvi, les persones ètnicament russes o estrangeres no musulmanes gaudeixen d'una major llibertat per escollir i canviar la seva religió que els Ubzeks o les persones musulmanes.

Alhora, el govern du a terme campanyes per desautoritzar grups islàmics sospitosos de tenir plantejaments extremistes. El codi penal diferencia entre grups il·legals, els que no estan registrats, i els prohibits, tals com el partit polític islamista Hizb ut-Tahrir, Tabligh Jammoat i altres grups pròxims al Wahabisme. El Tabligh Jammoat reivindica que són un grup exclusivament religiós i apolític i les tasques que desenvolupa són bàsicament de caràcter missioner. La pertinença a aquests grups està sancionat amb 20 anys de presó o més. Persones innocents estan sent acusades de pertànyer a aquests grups degut a les seves creences i pràctiques religioses. El govern de l'Uzbekistan també considera com una amenaça a la seva seguretat als Testimonis de Jehovà.

- Índia

Malgrat la constitució de l'Índia reconeix la llibertat de religió, algunes lleis i polítiques estatals vulneren i restringeixen aquest dret com les lleis que prohibeixen o limiten la conversió o prohibeixen el proselitisme. Alguns exemples són:

- Al 2003 l'Estat de Gujarat va adoptar la Llei sobre llibertat religiosa en la que es prohibeix convertir a una persona d'una religió a una altra a la força o a través de pràctiques fraudulentament. La llei sol·licita que la persona que ha de dur a terme la cerimònia de conversió demani permís per realitzar-la un mes abans del ritual. El magistrat local es qui té l'autoritat per donar o denegar el dret a convertir-se. No fer-ho pot comportar penes de presó, a partir de tres anys.
- Al març del 2008 el govern del Rajasthan ha aprovat lleis que prohibeixen la conversió i que restringeixen les activitats de proselitisme religiós.

Tot i que són les lleis estatals les que principalment vulneren i restringeixen la llibertat religiosa també hi ha lleis com l'Acta Índia sobre el Divorci del 2001 en les que es limita l'herència, la pensió alimentària i la propietat de propietats dels matrimonis interreligiosos. Alhora, prohibeix l'ús d'esglésies per a la celebració de matrimonis en el una de les parts no és cristiana. Pel que fa al sistema de castes, l'article 17 de la Constitució prohibeix la intocabilitat (la casta més inferior). Tot i que el govern continua implementant

un sistema de quotes en la que es reserven places laborals i en centres educatius per a les persones que formen part del grup de casta dels intocables, només està dirigit per als membres que són hindús, sikhs i budistes i no contempla als musulmans i als cristians. En l'actualitat aquesta situació de discriminació s'ha portat al Tribunal Suprem de la Índia que de moment encara no s'ha pronunciat.

N'obstant, el més preocupant en matèria de violacions a la llibertat religiosa a l'Índia són les actuacions de grups extremistes hindús contra les minories religioses. Aquestes força sovint es realitzen amb absoluta impunitat doncs no són perseguits o sancionats per part de les autoritats estatals i locals. Freqüentment són les mateixes víctimes les que posteriorment són sancionades.

Al març del 2008, presumptes membres de Rashtriya Swayamsevak Sangh (Organització Nacional de Voluntaris) - organització hindú nacionalista - van apallissar a un capellà al districte de Maksi, a l'Estat de Madhya Pradesh, quan aquest anava cap a la casa de la congregació amb literatura religiosa. Els assaltants van portar al capellà a la comissaria de policia. Allà, el capellà va ser acusat de pertorbar la pau i d'insultar i ferir els sentiments religiosos de la comunitat. Posteriorment, el capellà va denunciar maltractaments durant el període en el que havia estat sota custodia policial. Va ser alliberat al cap de tres dies després d'haver pagat una fiança.

En el novembre del 2007, en el districte de Bastar a l'Estat de Chhattisgarh, un grup de gent incontrolada, presumptivament liderat per Bajrang Dal -

organització hindú nacionalista - va demolir una església i va colpejar al capellà i als membres de la comunitat. Al dia següent, es va trobar mort a la selva un dels capellans joves que durant els disturbis havia estat segrestat pels extremistes hindús. L'autoritat policial de Bastar va confirmar els incidents però va negar que hinduistes extremistes estiguessin darrera de l'atac. És més, el capellà que va denunciar els fets a la policia va ser detingut conjuntament amb alguns membres de la seva comunitat durant 24 hores sense aigua ni aliments.

Casos com aquest es repeteixen al llarg de tota la geografia de l'Índia i especialment en aquells Estats on governen partits nacionalistes hindús.

- República Popular de la Xina

La constitució reconeix formalment el dret a la llibertat religiosa, d'aquelles religions que l'Estat defineixi com a normals, així com també explícita el dret a no creure. També afirma que les institucions i assumptes religiosos han d'estar lliures de qualsevol dominació estrangera alhora que recorda que l'exercici individual dels drets no ha d'infringir els interessos de l'Estat. La constitució reconeix el paper de lideratge de l'ateu Partit Comunista Xinès.

Les autoritats governamentals han limitat el proselitisme fet per persones estrangeres i/o de les religions que no estan registrades. Si ho estan poden realitzar activitats de proselitisme. Durant els mesos anteriors a l'inici dels

jocs olímpics s'han expulsat al voltant de 100 persones estrangeres de la Xina com a conseqüència de les seves activitats religioses.

La repressió estatal contra la llibertat de religió ha augmentat en l'últim anys especialment en la Regió Autònoma del Tibet (en endavant RAT) i d'altres àrees tibetanes així com en la Regió Autònoma Xinjiang Uigur (en endavant RAXU). Alguns grups religiosos que alhora conformen grups ètnics com els budistes tibetans i els musulmans uigur pateixen discriminacions de caràcter social.

En la RAT i en altres regions tibetanes els monjos i monges han estat obligats a firmar declaracions en les que de forma personal denuncien al Dalai-lama a la vegada que han estat sotmesos a campanyes d'educació patriòtica. Altres restriccions en la llibertat de religió han estat implementades arrel de les protestes pacífiques del 10 de març del 2008 en un bon nombre de monestirs budistes.

Cada vegada amb més freqüència les autoritats de la RAXU exerceixen més mesures restrictives a la pràctica religiosa recolzant-se en la lluita contra el terrorisme. Sovint s'acusa als creients musulmans de la regió de cometre actes contra la seguretat nacional acusant-los directament de terrorisme, separatisme i extremisme sota cap base realment fonamentada. Sovint és difícil determinar quantes persones han estat detingudes en la regió per du a terme actes pacífics de contestació política, per ser simplement creients o per estar vinculats a activitats violentes i terroristes. El govern xinès

continua detenint ciutadans musulmans uigur per estar en possessió de texts religiosos no autoritzats acusant-los d'extremistes. Mentre estan sota custòdia policial els impedeixen realitzar certes tradicions religioses que per a aquestes persones són sagrades. Les autoritats de la RAXU de certes àrees prohibeixen l'entrada a les mesquites d'infants, dones, funcionaris i membres del partit comunista xinès. Les persones que volen fer el pelegrinatge a la Meca han de realitzar test de patriotisme.

El clergat catòlic romà en la clandestinitat també ha patit la repressió del govern xinès degut en part a la seva lleialtat al Vaticà, al que el govern xinès acusa d'interferir en els assumptes interns del país.

Continua la repressió a aquelles creences que l'Estat considera cultes tals com alguns grups cristians i Falung Gong.

El Partit Comunista Xinès té prohibit que els membres del partit pertanyin a qualsevol organització religiosa sota amenaça d'expulsió. Gran part dels abusos per motius religiosos a la Xina els realitzen les autoritats locals. És freqüent l'ús de processos administratius en els que les sentències - fins a tres anys de reeducació en camps de treball - són emeses per un panell no judicial format per policia i autoritats locals. En algunes regions les autoritats de la seguretat utilitzen les amenaces, la demolició de propietats no registrades, l'extorsió, la interrogació, la detenció inclòs atacs físics i l'ús de la tortura per acorralar als líders de grups religiosos no autoritzats.

- Eritrea

Formalment la llibertat religiosa està reconeguda en la constitució de 1997. A la pràctica això no és així. En virtut d'una llei del govern del 2002 els grups religiosos han de registrar-se per poder operar al país. Oficialment només es reconeixen quatre grups religiosos: l'Església Ortodoxa d'Eritrea, l'Església Evangèlica Luterana, l'Islam i l'Església Catòlica Romana. El govern prohibeix les expressions més extremistes de l'Islam, restringeix l'àmbit d'actuació d'un gran nombre de petites esglésies protestants, els baha'í i els testimonis de Jehovà, alhora que interfereix constantment en els assumptes de tots els grups religiosos registrats que operen en el país. L'actuació contra els grups religiosos no registrats varia en funció de la localitat però és força habitual la irrupció per part de les forces de seguretat de l'estat en cases privades, que funcionen a la vegada com a centres de culte, i l'arrest de les persones que estaven pregant en el moment de la interrupció. Les autoritats regularment amenacen, arresten, i detenen a membres dels grups religiosos minoritaris. En el període comprès entre l'1 de juliol del 2007 i el 30 de juny del 2008, 125 persones pertanyents a grups religiosos no registrats van ser detingudes sense càrregues. Algunes persones van ser alliberades als dies d'haver estat arrestades mentre que altres van estar retingudes per llargs períodes de temps sense càrregues i sense la possibilitat de ser assistides per un advocat/da.

Els Testimonis de Jehovà fruit de la seva negació a participar en el servei militar, la llei no contempla l'objecció de consciència, han estat acusats oficialment pel president, mitjançant un decret presidencial, d'abandonar

la seva nacionalitat. Les conseqüències d'aquest decret es tradueixen en dificultats de caràcter econòmic i laboral però també en dificultats per viatjar i sortir del país.

Degut a les restriccions governamentals és difícil saber el nombre exacte de persones que pateixen violacions greus de la llibertat de religió a Eritrea. Al llarg de l'últim semestre del 2006 i el primer del 2007 hi havia 450 persones detingudes de les que en l'actualitat 300 continuen empresonades. Els motius varien però principalment es tracta de persones que es neguen a fer el servei militar o de persones que pertanyen a grups religiosos no registrats. Freqüentment, les persones detingudes per motius religiosos es troben confinades en presons o instal·lacions militars i hi ha informes que confirmen la pràctica de la tortura i hi ha casos de persones que han mort mentre estaven en custòdia. L'alliberament sovint es veu condicionat a la retractació pública de la fe de la persona detinguda. Aquesta retractació pública o renúncia a la pròpia fe consisteix en la firma de declaracions en les que la persona renúncia o acorda no practicar la seva fe o, en alguns casos, a tornar a la fe dels seus pares, que s'entén que es l'Església Ortodoxa. La firma d'aquestes declaracions és una condició per al seu alliberament.

- Egipte

Egipte és un país confessional on l'Islam és la religió oficial i la Xària és la font primària del dret. Tot i que la llibertat de creença i de pràctica de rituals religiosos està reconegut constitucionalment la realitat mostra que a la pràctica no és així.

El govern no reconeix les conversions de musulmans a altres religions de facto que a la pràctica esdevé una prohibició a la conversió als ciutadans musulmans. De fet, aquesta prohibició es va materialitzar al gener del 2008 quan un tribunal administratiu del Cairo va afirmar que la llibertat a canviar de religió no s'estén a les persones musulmanes. El mateix tribunal afirmava que les garanties constitucionals de llibertat de religió no s'apliquen als membres baha'ís.

Ni la constitució ni el codi penal prohibeixen el proselitisme però a la pràctica la policia amenaça a les persones acusades de proselitisme amb acusacions de ridiculitzar o insultar les religions del Llibre o per incitació a la disputa sectària.

Si un grup religiós no passa el procés de registre oficial els seus membres estan subjectes a ser detinguts, perseguits i sancionats sota l'article 98 (F) del Codi Penal que prohibeix la denigració de les religions. L'última vegada que el govern va reconèixer un nou grup religiós va ser al 1990.

L'aplicació de la llei de família que inclou el matrimoni, el divorci, la pensió alimentària, la custòdia dels fills i l'enterrament, és en funció de l'adscripció religiosa de la persona. No obstant, el govern només reconeix en aquest cas les tres religions del llibre: l'Islam, el Judaisme i el Cristianisme. Així doncs, les famílies musulmanes estan subjectes a la Xària, les cristianes a les Llei Canònica i les jueves a la Llei Jueva. En els casos en què hi ha disputes jurídiques en famílies on l'home és musulmà i les dona pertany a una altra

religió del Llibre s'aplicaran els tribunals de la Xària. Les dones musulmanes no poden contraure matrimoni amb homes que no siguin musulmans, aquest tipus de matrimonis no estan reconeguts a Egipte al igual que tampoc es reconeixen els matrimonis dels ciutadans amb religions diferents a les religions del Llibre. De la mateixa manera que si una dona no musulmana es converteix a l'Islam s'ha de divorciar del seu marit apòstata. Les lleis referents als drets d'herència també estan regulats per la Xària. Una dona no musulmana casada amb un home musulmà no pot heretar en cas de que el marit mori. De la mateixa manera que els conversos de l'Islam a una altra religió tampoc doncs la seva nova condició no està reconeguda en cap document oficial de l'Estat.

La llei 263 del 1960 prohibeix les institucions baha'ís i les activitats d'aquesta comunitat a la vegada que els desposseeix de qualsevol reconeixement legal. En els documents d'identitat egipcis consta l'adscripció religió dels ciutadans, aquesta només pot ser: islam, cristianisme o judaisme. Així doncs, tant els baha'ís com altres persones pertanyents a minories religioses no associades a cap de les tres religions, o que no se'ls permet associar-se a cap d'aquestes religions com és el cas dels baha'ís, han estat obligats a falsejar la seva religió o bé a no tenir cap tipus de document d'identitat vàlid. Això significa tenir dificultats per escolaritzar als fills, no poder tenir un compte bancari o no poder obrir el seu propi negoci, entre altres problemes.

Pel que fa a l'Església Copta Ortodoxa, aquesta excomunica a les dones que es casen amb homes musulmans i exigeix als cristians que es casen amb membres de la comunitat a convertir-se en coptes ortodoxos. S'impedeix als homes que es casin amb dones musulmanes i si el matrimoni s'ha realitzat en un altre país no és reconegut a Egipte. És més, la dona pot ser detinguda per apòstata i pot perdre la custòdia dels fills.

Des del 1960 el govern egipci ha prohibit els Testimonis de Jehovà que des de llavors, en major o menor intensitat, han patit persecució per part de l'Estat i amenaces i abusos per part d'actors no estatals. L'Església Copta Ortodoxa considera que és un grup herètic.

Tampoc s'han pogut registrar al Caire l'Església del Jesús de l'Últim Dia dels Sants ni els mormons.

Els Germans Musulmans, organització islàmica que realitza tasques missioneres i de caritat alhora que desenvolupa activitats polítiques, són il·legals des del 1954 però són més o menys tolerats per l'autoritat. No obstant, els seus membres són sovint subjectes a detencions arbitràries i a pressions del govern. Les autoritats públiques egípcies processen penalment als membres de grups religiosos que es consideren que es desvien de les principals corrents de l'Islam o d'aquells que es considera que presumptivament posen en perill l'harmonia de la comunitat.

7. La situació a l'Estat espanyol

7.1 Les xifres^[25]

L'Estat espanyol es va adherir a la Convenció el 22 de juliol del 1979. La primera norma constitucional és la llei 5/84, reguladora del dret d'asil i la condició de refugiat, modificada 10 anys després per la llei 9/94. En aquesta es reconeix com a definició de refugiat allò que estableix la Convenció de Ginebra de 1951.

L'any 2007 es van sol·licitar 7.662 peticions d'asil, aquesta xifra tot i ser lleugerament superior a les xifres dels darrers anys, s'explica per l'augment del nombre de peticions per via diplomàtica, passant de 320 al 2006, a 1.725 al 2007

El nombre de sol·licituds d'asil a l'Estat espanyol continua estan molt lluny de les peticions d'asil que es van realitzar al 2007 a països com Suècia, 36.210; França, 29.160; Regne Unit, 27.900; Grècia, 25.110; i Alemanya, 19.160.

[25] La situación de los refugiados en España. Informe 2008 realitzat per la Comisión Española de Ayuda al Refugiado.

Al 2007 es va produir una disminució de l'admissió a tràmit. Només el 45,6% de les persones que van sol·licitar asil van veure admesa la seva sol·licitud. (en comparació amb el 58,28% de l'any anterior) Amb aquesta pràctica l'OAR contravé les previsions legals que contempla la inadmissió com una situació excepcional.

Les xifres globals de les resolucions dels expedients d'asil reflecteixen la restrictiva interpretació del concepte de refugiat recollit a la Convenció de Ginebra per part del govern espanyol. De les 6.496 sol·licituds d'asil que es van resoldre al 2007, a 204 (un 3,14 %) se'ls va concedir l'Estatut de Refugiat, a 340 (5,24 %), la Protecció subsidiària o complementària, i a les 5.952 persones restants (al 91,62 %) se'ls va denegar la sol·licitud d'asil. Aquestes xifres són del tot insuficients per un país democràtic, que va comptar amb la solidaritat de molts països quan va haver de sortir a l'exili, i amb un desenvolupament econòmic com el del nostre país.

Desconeixem el nombre de casos de sol·licituds d'asil presentades a l'Estat Espanyol per motius religiosos, ja que la Oficina d'Asil i Refugi (OAR) no classifica els casos pels motius de la sol·licitud.

7.2 L'accés al procediment

Una de les circumstàncies que defineixen el procediment d'asil a Espanya és la dificultat d'accedir-hi. Per una banda, tal i com va confirmar la Relatora Especial de Nacions Unides sobre els Drets Humans dels Migrants en l'informe que va realitzar al 2004 fruit de la seva visita a l'Estat espanyol, hi ha un desconeixement generalitzat per part de la societat espanyola (incloent a les persones que treballen en l'administració pública) del concepte de refugiat i de les diferències que hi ha entre una persona refugiada i una persona immigrant. Aquest desconeixement de caràcter conceptual es materialitza a la pràctica en un profund desconeixement dels drets que tenen les persones sol·licitants d'asil i refugiades. Es dona la paradoxal situació en què tot i el desconeixement de l'administració pública entorn de l'asil, evidenciat a través de la visita de la Relatora, l'Estat exigeix a les persones que fugen de greus violacions dels drets humans ser profundes coneixedores de la institució de l'asil. Doncs si en un punt fronterer la persona no diu que vol l'asil els funcionaris no inicien el procés. A més a més, la persona perseguida pot ser subjecte al mateix tracte que a les persones immigrants negant-se li el pas a un país segur o bé retornant-la al país del que fugia.

D'altra banda, ens trobem que les polítiques de control i d'externalització de fronteres de la Unió Europea, el Dispositiu Frontex, impedeix que les persones que fugen fruit de la persecució que pateixen en els seus països d'origen puguin arribar a un lloc segur i sol·licitar protecció internacional. Aquestes polítiques suposen una vulneració en l'accés al procediment d'asil.

7.3 Alguns dels casos de persecució religiosa amb els que hem treballat

Des dels serveis jurídics de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat i CEAR s'han atès diversos casos de sol·licituds d'asil per motius religiosos. A continuació enumerem alguns dels que han estat tramitats als nostres serveis jurídics.

- Un noi pertanyent a la comunitat Sikh i resident al Punjab (Índia) després d'anys en contacte amb la comunitat cristiana Església de la Nova Vida de Shammah decideix batejar-se. La seva família, però, s'oposa fermament a aquest canvi de religió i decideixen portar el cas al Consell del Cos Local del Poble (Panchayat). Aquest eleva el cas al Comitè religiós d'alt nivell de l'organització religiosa Damdami Taksal. Aquest comitè l'obliga a torna a la religió Sikh i l'amenaça amb la mort si no ho fa. Al cap d'un mes és assaltat per persones emmascarades que davant de la seva negativa a retorna al

Sikhisme li donen una pallissa. Finalment, per por a que aquest tipus d'agressions es repetissin o que anessin a més va sortir del país.

- Un home d'origen cubà arrel de les seva pertinença als Testimonis de Jehovà i fruit de la seva negativa a participar en actes polítics es considerat com a opositor al règim polític de Castro. Com a conseqüència directa és acomiadat de varis llocs de treball, detingut per la policia varies vegades i sotmès a pallisses sota custodia policial. Finalment, l'acaben amenaçant de mort a ell i a la seva família. Arrel de les amenaces de mort decideix abandonar el país a través de la base dels EUA a Guantánamo. Després d'un any a Guantánamo va ser traslladat a l'Estat espanyol per l'Organització Internacional per les Migracions (OIM).

- Un home nepalès de religió hindú decideix convertir-se al cristianisme i casar-se amb una dona cristiana malgrat l'oposició dels seus pares a aquesta relació i a la conversió. La família resideix al Nepal, país de majoria hindú. En la celebració del naixement del seu fill tant ell com la seva esposa mengen carn de vedella i la mare d'ell els denuncia. Al cap de pocs dies reben una ordre d'arrest i decideixen sortir del país.

- Una dona xinesa, a la que se li va denegar l'estatut d'asil, va sortir del país després de ser detinguda, empresonada, torturada i posteriorment confinada en un psiquiàtric per pertànyer al Falung Gong, prohibit a la República Popular de la Xina des del 1999.

8. Conclusions i Recomanacions

Les conclusions del present informe a mode de síntesi són les següents:

- El dret a la llibertat de pensament, consciència i religió inclou tant a les religions tradicionals com a les religions i creences amb característiques o pràctiques institucionals anàlogues a les de les religions tradicionals així com també protegeix a les creences teistes, no teistes, atees, i el dret a no professar cap religió o creença.
- Les sol·licituds per motius religiosos són de les més complexes doncs no hi ha una definició jurídica del terme religió continguda en la Convenció de Ginebra sobre l'Estatut dels Refugiats, és complexa determinar què constitueix una persecució per motius religiosos i la coexistència amb un o més motius establerts en la definició de refugiat.

- Les persecucions per motius religiosos poden adoptar diverses formes: la religió com a creença (incloent la no creença); la religió com a identitat i la religió com a forma de vida. Aquestes s'exerceixen de forma bidireccional: la coerció que ataca o interfereix amb la religió i la coerció exercida per fer respectar la religió dins del mateix grup o comunitat religiosa.
- La persecució no sempre és fruit de polítiques actives de persecució o discriminació contra un determinat grup sinó que també pot ser fruit de la incapacitat o la falta de voluntat de l'Estat de protegir i garantir els drets de les minories. Alhora que cal tenir en compte les persecucions que es poden derivar de la coerció exercida per tal de vetllar per l'observança dels preceptes religiosos dins d'una determinada comunitat.
- Els agents de persecució no són única i exclusivament l'Estat també poden ser actors no estatals com grups socials o el conjunt de la societat.
- Les persones poden estar perseguides per qüestions religioses malgrat tinguin pocs coneixements religiosos. Els motius pels quals les persones pertanyen a un determinat grup religiós varien inclòs per als membres d'un mateix grup.
- Les persecucions per motius religiosos que sofreixen les dones no tenen per que ser les mateixes que pateixen els homes.

Des de la **Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat** considerem oportú realitzar les següents recomanacions:

- És important desvincular la política d'asil de la política de control i tancament de fronteres. Una persona refugiada, en virtut dels compromisos adquirits internacionalment, té dret a sol·licitar asil i que s'estudiï la seva petició, per això s'ha de facilitar al màxim l'accés al procediment.
- S'han de concentrar esforços per a donar a conèixer la institució de l'asil, sobre tot a les persones que treballen en l'administració pública i que en el seu treball diari estan en contacte amb possibles sol·licitants d'asil, sol·licitants d'asil i refugiades.
- Per últim volem recordar el principi general del Dret d'Asil: La condició de refugiat és declarativa i no constitutiva: una persona és refugiada per allò que ha viscut i no pel fet que se la reconegui com a tal

En aquest context, i tenint en compte que el Govern Central esta treballant en l'esborrany de la nova Llei d'asil en aplicació de la transposició de la directiva europea sobre procediment d'asil, des de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat **REIVINDIQUEM:**

1.- La transposició de les directives europees ha de respectar les obligacions que Espanya ha assumit a través dels acords i tractats internacionals del que és part. En especial, ha de respectar i tenir en compte allò establert

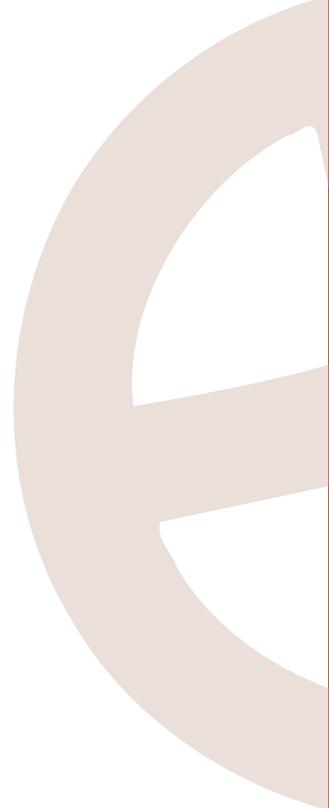
a la Convenció de Ginebra i Protocol de Nova York, així com en la Convenció Europea de Drets Humans.

2.- La normativa europea estableix normes mínimes que han de respectar-se en les legislacions nacionals en matèria d'asil, però la seva transposició no ha de suposar una reducció dels estàndards establerts en l'actual marc jurídic espanyol d'asil que en molts casos són és elevats

3.- En la seva política de regulació de fluxos, control de fronteres i seguretat, Espanya ha de respectar el dret d'asil i, en conseqüència, no obstaculitzar l'accés al procediment, facilitant el dret a sol·licitar-lo i respectant la normativa nacional i internacional al aplicar les clàusules d'exclusió. Ha de descartar-se l'utilització de llistats de països segurs ja que contradiu el contingut de la Convenció de Ginebra

4.- El govern té una oportunitat única per adaptar la normativa a la realitat actual i reinterpretar d'una manera més oberta i extensiva per acollir supòsits de persecució i altres formes de persecució. Al mateix temps, ha d'abandonar l'exigència real de la prova plena tant pels supòsits actualment admesos com pels altres supòsits de persecució, ja que va en contra del que assenyala la legislació internacional i interna i la interpretació dels jutjats i tribunals de la mateixa

5.- Cal mantenir, i reforçar, les garanties d'assistència jurídica en l'accés al procediment i durant el mateix.

9. Bibliografia

Musalo, Karen; 2002 Claims for Protection Based on Religion or Belief: Analysis and Proposed Conclusions, en Legal and Protection Policy Research Series, UNHCR - Department of International Protection.

Gunn, T.Jeremy; 2002 The Complexity of Religion in Determining Refugee Status, Emory University, USA.

- Manuals de procediments de l'Alt Comissionat de Nacions Unides per als Refugiats:

Manual de Procedimientos y Criterios para Determinar la condición de Refugiado en Virtud de la Convención de 1951 y del Protocolo 1967 sobre el Estatuto de los Refugiados.

Directrices sobre Protección Internacional, Solicitudes de asilo por motivos religiosos bajo el Artículo 1A (2) de la Convención de 1951 y/o el Protocolo de 1967 sobre el Estatuto de los Refugiados - HCR/GIP/04/06 UNHCR

- Informes i estudis dels Relators Especials:

Estudi realitzat per el Relator Especial sobre Intolerància Religiosa, Abdelfattah Amor, Discriminación racial y discriminaciones religiosas: determinación

y medidas A/CONF.189/PC.1/7 13 de abril de 2000

Informe realitzat per la Relatora Especial sobre la Llibertat de Religió o de Creences, Asma Jahangir, Promoción y protección de todos los derechos humanos, civiles, políticos, económicos, sociales y culturales, incluido el derecho al desarrollo A/HRC/6/5 del 20 de juliol de 2007

Informe de la Relatora Especial sobre la llibertat de religió o de creences, , Asma Jahangir, i el Relator Especial sobre les formes contemporànies de racisme, discriminació racial i xenofòbia i formes connexes d'intolerància, Doudou Diène, en conformitat amb la decisió 1/107 del Consell de Drets Humans, titulada "Incitación al odio racial y religioso y promoción de la tolerancia"; A/HRC/2/3 20 de septiembre de 2006

- Informes:

La situación de los refugiados en España. Informe 2008, realitzat per la Comisión Española de Ayuda al Refugiado.

Religious Freedom Report 2001; realitzat per l'Oficina per la Democràcia, Drets Humans i Treball del Departament d'Estat dels Estats Units d'Amèrica

Religious Freedom Report 2008; realitzat per l'Oficina per la Democràcia, Drets Humans i Treball del Departament d'Estat dels Estats Units d'Amèrica

10. Webgrafia

www.acnur.org

www.cear.es

www.unicef.org

www.coe.int

www.africa-union.org/

www.oas.org

'With faith!'

Lee, portada ■

Mujer del Tibetan Refugee Welfare Centre

Steve Edwards, interior portada ■

Hernán Blanco, pàgina 8 ■

'Persecution', (miembro de Falun Dafa,
sufriendo severa represión, China)

Ty Siscoe, pàgina 16 ■

Tibetan Refugee Welfare Centre

Steve Edwards, pàgina 20 ■

'Pakistán'

Hernán Blanco, pàgina 36 ■

'Hello', (monasterio en el Lago Tana, Etiopía)

Swiatek Wojtkowiak, pàgina 62 ■

joejoe77, interior contraportada ■

Els nostres més profunds agraiments a totes aquelles persones
que de manera desinteressada han cedit el seu material
fotogràfic per la realització d'aquest document.

Amb la col·laboració de

Generalitat de Catalunya
Departament
de la Vicepresidència